

Spesialundervisning i grunnskolen

Omfang og praksis

Nærøy kommune

Forvaltningsrevisjon nr 1751-1/2010

Forord

KomRev Trøndelag IKS har i perioden juni til september 2010 gjennomført en forvaltningsrevisjon om spesialundervisning i Nærøy kommune. Prosjektet er bestilt av kontrollutvalget som del av Plan for forvaltningsrevisjon 2008-2011. Planen ble behandlet i kontrollutvalget 04.06.08 og i kommunestyret 19.06.08.

Vår kontaktperson i kommunen har vært oppvekstsjef- og kultursjef Andre Pedersen.

Vi takker for et positivt samarbeid.

Namsos/Levanger 11.11.10

Sissel Mikalsen
Oppdragsansvarlig revisor

Rikke Haave
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

0 Sammendrag.....	4
1 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Skolesektoren i Nærøy	6
2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode	7
2.1 Problemstillinger	7
2.1.1 Avgrensning	7
2.2 Revisjonskriterier	7
2.3 Metode.....	7
3 Utviklingstrekk i grunnskolen med fokus på spesialundervisning.....	8
3.1 Omfang av spesialundervisning	8
3.2 Undervisningsutgifter	11
3.3 Lærertetthet	12
4 Hva er gjort for å sikre at det tilbys tilpasset opplæring og spesialundervisning?.....	12
4.1 Prosedyrer for arbeidet med tilpasset opplæring og spesialundervisning	14
4.2 Bemanning og kompetanse i skolen	16
4.3 Samarbeid mellom skolene og PPT	17
4.4 Overgangsrutiner	19
4.5 Økonomi og ressursfordeling	20
4.6 Oppsummering	23
5 Gjennomføres saksbehandling i henhold til opplæringslovens krav?.....	25
5.1 Revisjonskriterier	25
5.2 Resultat fra gjennomgang av søknader om spesialundervisning	25
5.3 Vurdering	26
5.4 Konklusjon	27
6 Avslutning	27
6.1 Anbefalinger	28
7 Høring.....	28
Vedlegg 1	30
Vedlegg 2	31

0 Sammendrag

KOSTRA-tall viser at netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning har økt fra 2007 til 2009, men ugiftenes andel av kommunens samlede netto driftsutgifter har gått ned fra 25.2 % til 24 %. I denne perioden har andelen elever som får spesialundervisning økt fra 7.2 % til 10.1 %.

Kontrollutvalget ønsket at revisjonen skulle se på omfanget av spesialundervisning i kommunen sammenlignet med andre kommuner. Videre var det ønskelig å kartlegge hva som er gjort for å sikre at det tilbys tilpasset opplæring og spesialundervisning.

Følgende problemstillinger ble valgt:

- Utviklingstrekk i grunnskolen i Nærøy med spesielt fokus på spesialundervisning.
- Hva er gjort for å sikre at det tilbys tilpasset opplæring og spesialundervisning i henhold til opplæringslovens krav?
- Gjennomføres saksbehandling og dokumentasjon i henhold til opplæringslovens krav?

I undersøkelsen er det benyttet intervju, gjennomgang av offentlig statistikk, kommunale dokumenter og saksmapper.

Vår gjennomgang viser følgende:

- Nærøy kommune skiller seg ikke ut når det gjelder omfang av spesialundervisning, verken andel elever som får slik undervisning, eller andel timer som brukes. Kommunens netto driftsutgifter til undervisning skiller seg heller ikke ut fra sammenligningsgruppene.
- Det er utarbeidet prosedyrer/prinsipper for tilpasset opplæring /spesialundervisning i kommunen.
- Det er utarbeidet retningslinjer og maler for arbeidet med spesialundervisning i kommunen.
- Prosedyrebeskrivelsen sier at elevene skal få best mulig tilpasset opplæring innenfor tilgjengelige ressurser, og at skolene skal få ressurser til undervisning slik at det ikke skal være nødvendig å søke om ekstra midler til spesialundervisning. Men det kom fram at det også i Nærøy er timerressursen til delingstimer (og med det tilpasset opplæring) som reduseres når økonomien er stram.
- Det er ikke utarbeidet felles rutiner for overganger mellom skolene.
- Skolene har lærere med fagutdanning, men kommunen opplever at det kommer færre kvalifiserte søkere til ledige lærerstillinger.
- PPT mener kommunen ikke har tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse på skolene.
- Til tross for ønske om tidlig innsats for elever som har spesielle behov, er det ikke utarbeidet noen strategi på området eller satt i gang spesielle kompetansehevingstiltak

på området. To skoler i kommunen er med på prøveprosjekt PALS, som anses å være systemrettet arbeid med tidlig innsats.

- Skolene har et godt samarbeid med PPT for Ytre Namdal, men ventetid for sakkyndig utredning er i perioder for lang og i strid med opplæringslovens krav.
- Ansvarsområde skole og oppvekst har merforbruk på økonomiske rammer i 2007 og 2009. Merforbruket i 2007 forklares delvis med økt behov for spesialundervisning. Skolene setter i verk ulike tiltak (eksempelvis gjennomføres spesialundervisning i grupper) for å tilpasse seg ressursituasjonen, men opplever at trange økonomiske rammer går ut over spesialundervisningen og elevenes behov.
- Skolene opplever ressursituasjonen som god når de sammenligner seg med andre kommuner, men mener ressurstildelingen i for liten grad tar hensyn til enkeltelever med spesielle behov og skolenes behov for administrative ressurser til utstyr.
- Gjennomgangen av saksmapper viser at kommunen, med unntak av saksbehandlingstid, gjennomfører saksbehandling i tråd med opplæringslovens regler.

Anbefalinger:

- Nærøy kommune bør ha en gjennomgang og evaluering av prosedyrer og maler for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Nærøy kommune bør vurdere å samordne overgangsrutiner mellom skole og barnehager og mellom skoler
- Det bør utarbeides en strategi for arbeidet med tidlig innsats og denne bør forankres politisk
- Nærøy kommune bør ta initiativ til å harmonisere retningslinjer for arbeid som involverer PP-tjenesten med de andre eierkommunene
- Nærøy kommunen bør ta initiativ overfor de andre eierkommunene i PPT-samarbeidet om å gjennomgå og sikre ressursene til PP- tjenesten slik at ventetiden for utredninger kan reduseres, og at det gis rom til systemrettet arbeid

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

KOSTRA-tall viser at netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning har økt fra 2007 til 2009, men ugiftenes andel av kommunens samlede netto driftsutgifter har gått ned fra 25.2 % til 24 %. I denne perioden har andelen elever som får spesialundervisning økt fra 7.2 % til 10.1 %, og andelen timer til spesialundervisning lå på 15 % i 2009. Andelen elever som får spesialundervisning er høyere enn gjennomsnittet for Nord-Trøndelag, mens andelen timer til spesialundervisning er lavere (henholdsvis 8.3 % og 18.8 % i 2009).

Kontrollutvalget ønsket at revisjonen skulle se på omfanget av spesialundervisning i kommunen sammenlignet med andre kommuner. Videre var det ønskelig å kartlegge hva som er gjort for å sikre at det tilbys spesialundervisning, samt hvordan kommunen har sikret at forutsetningene er til stede for korrekt saksbehandling og dokumentasjon i henhold til opplæringslovens krav. Forhold som angår tilpasset opplæring blir også belyst. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalget 18.05.10.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomførte i 2007, som ledd i felles nasjonalt tilsyn med kommuner, systemrevisjon av Nærøy kommune med fokus på bestemmelser i opplæringsloven med forskrift. Det ble avdekket 3 avvik:

- Enkeltvedtak vedrørende spesialundervisning var ikke tilstrekkelig klare og entydige
- Mangler ved sakkyndige vurderinger, bl.a. konkretisering av omfang
- Mangler ved individuell opplæringsplan

Kommunen beskrev i sitt tilsvarende svar til Fylkesmannen hvordan avvikene skulle lukkes.

1.2 Skolesektoren i Nærøy

Skole- og oppvekstsektoren i Nærøy er organisert som en av tre fagavdelinger med en oppvekstsjef som leder. Kommunen hadde 711 innbyggere mellom 6 og 15 år i 2009. Nærøy kommune hadde i skoleåret 2009/2010 7 grunnskoler, hvorav en er ren ungdomsskole. Alle skolene er egne enheter og har egen rektor. Rektorene har begrenset personalansvar. Seniortiltak og redusert lesplikt administreres sentralt. Det økonomiske ansvaret er også begrenset ved at lønnskostnadene ikke ligger på den enkelte skole.

Lund skole er ikke i bruk nå, men er ikke nedlagt. Elevene på Lund går på Salsnes skole i Fosnes kommune, og det er også noen elever i Nærøy som går på Kjella private skole i Bindal. Værum skole på Måneset er privat og har ca 20 elever.

For elevene på private skoler er det foreldrene som betaler skolepenger, men det er Nærøy kommune som betaler for spesialundervisning for kommunens elever ved disse skolene. For elever ved Salsnes skole er det inngått en avtale med Fosnes kommune om kompensasjon.

Det var i alt 682 elever ved de kommunale grunnskolene, hvorav 232 på ungdomsskolen.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) for Ytre Namdal holder til i Kolvereid.

2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode

2.1 Problemstillinger

På bakgrunn av innspill fra kontrollutvalget ble følgende problemstillinger utformet:

- Utviklingstrekk i grunnskolen i Nærøy med spesielt fokus på spesialundervisning.
- Hva er gjort for å sikre at det tilbys tilpasset opplæring og spesialundervisning i henhold til opplæringslovens krav?
- Gjennomføres saksbehandling og dokumentasjon i henhold til opplæringslovens krav?

2.1.1 Avgrensning

Det vil ikke bli sett på kvaliteten i den undervisningen som gis. Da omfanget i kommunen ikke skiller seg vesentlig ut fra omfanget i andre, vil det ikke bli sett spesielt på hva årsakene til behovet for spesialundervisning kan være.

2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er den målestokken revisor vurderer innsamlet datamateriale opp mot. Revisjonskriterier kan hentes fra lover og forskrifter, kommunestyrevedtak, avtaleverk og interne retningslinjer med mer.

Sterke nasjonale føringer viser at retten til tilpasset opplæring er et sentralt og viktig prinsipp innenfor skole. Dette er nedfelt i lover, forskrifter og læreplanverk. Det samme gjelder retten til spesialundervisning.

I dette prosjektet bruker vi revisjonskriterier hentet fra:

- LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova). Spesielt rettet inn mot lovens kap. 1, 9 og 13.
- FOR 2006-06-23 nr 724: Forskrift til opplæringslova.
- Spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning - Veileder til opplæringsloven Spesialundervisning i grunnskolen og videregående opplæring. Utdanningsdirektoratet 2009.
- Kommunens egne retningslinjer og prosedyrebeskrivelser

De to første problemstillingene er beskrivende, og det er kun utarbeidet revisjonskriterier til den siste problemstillingen. Revisjonskriteriene er nærmere beskrevet i det aktuelle kapittelet.

2.3 Metode

Undersøkelsen er utført i henhold til Norges Kommunerevisorforbunds (NKRF) Standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor må utføre forvaltningsrevisjonen systematisk, og vurderinger og konklusjoner må bygge på pålitelige og gyldige data som gir et reelt bilde av situasjonen. Problemstillingene i dette prosjektet er besvart på grunnlag av informasjon framkommet i intervju og analyse av dokumenter.

Oppvekstsjef og leder for PP-tjenesten samt 3 rektorer (liten barneskole, stor barneskole, ungdomsskolen) er intervjuet. Referat fra intervjuene er verifisert.

Vi har brukt sammenlikningsanalyse som en metode for å få mer informasjon om omfanget av spesialundervisning i Nærøy sammenlignet med andre kommuner og gjennomsnitt av kommuner. Vi har sammenliknet statistikk om spesialundervisning over tid. Statistikken er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB), og er statistikk både på kommunenivå (KOSTRA ¹) og fagstatistikk for skole på fylkesnivå og nasjonalt nivå (GSI ²). Vi har hovedsakelig sammenliknet med:

- Gjennomsnitt for landet utenom Oslo
- Gjennomsnitt for Nord-Trøndelag fylke
- Kommunegruppe 11. Nærøy tilhører denne gruppen av mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter
- Brønnøy kommune (tilhører kommunegruppe 11)

Der det er naturlig har vi også tatt inn andre sammenligninger.

Vi har gjennomgått et uvalg av saksmapper for elever som for spesialundervisning.

Er tallene vi bruker pålitelige?

En del av rapporten bygger på Statistisk sentralbyrås (SSBs) kommunestatistikk (KOSTRA), som er basert på innrapporteringer fra kommunene selv. Det er en risiko for at ulik praksis i hvordan kommuner kategoriserer og rapporterer inn, påvirker kvaliteten på tallene. Erfaringsmessig har KOSTRA-tallene blitt bedre siden innføringen i 1995, og de er sentrale i kommunenes rapportering til staten. Vi forutsetter at gjennomsnittstallene vi bruker gir et tilstrekkelig realistisk bilde.

3 Utviklingstrekk i grunnskolen med fokus på spesialundervisning

3.1 Omfang av spesialundervisning

I dette kapitlet presenteres statistikk over omfanget av spesialundervisning i Nærøy kommune sammenlignet med andre. Med omfang mener vi

- andel elever med spesialundervisning, og
- andel timer til spesialundervisning i prosent av antall lærertimer

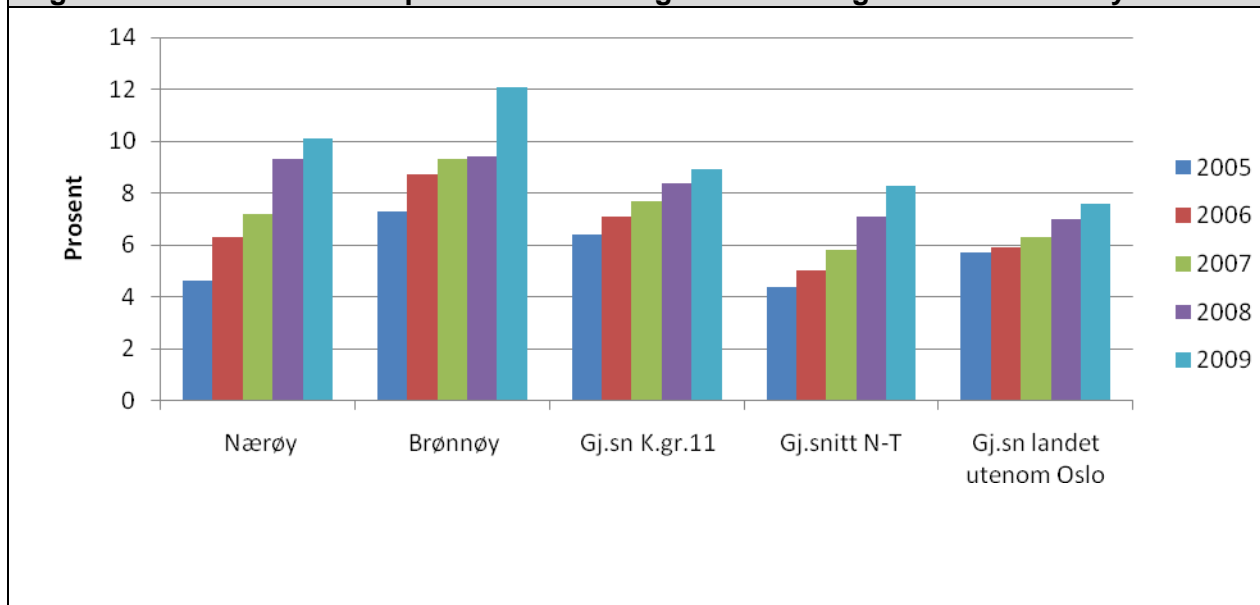
KOSTRA-tallene for spesialundervisning i Nærøy kommune gjelder elever som går på de kommunale skolene i kommunen. Elever ved andre skoler omfattes ikke av denne statistikken.

I tolkning av tallene er det viktig å merke seg at statistikk der andeler er brukt (% av en gruppe) må leses med forsiktighet da små variasjoner kan gi store utslag i små kommuner.

¹ KOMMUNESTATRAPPORTERING

² GRUNNSKOLENS INFORMASJONSSYSTEM

Figur 1. Andel elever med spesialundervisning i kommunal grunnskole i Nærøy

Kilde: KOSTRA

Figur 1 viser at det har vært en økning i andelen elever som får spesialundervisning i den kommunale skolen i 5-årsperioden. Dette er en tendens som gjenspeiles i enkeltkommuner og ulike gjennomsnitt. De to siste årene har Nærøy ligget på samme nivå, eller rett under Brønnøy, men over gjennomsnittet for Nord-Trøndelag og landet utenom Oslo. Vi ser at også at det på fylkes og landsbasis har vært en økning i perioden. Til sammenligning hadde et gjennomsnitt av kommunene i Sør Helgeland en andel elever som fikk spesialundervisning i 2008 på 15 %³.

Kommunens egne tall viser at ved Nærøy ungdomsskole har andelen elever som får spesialundervisning ligget på rundt 10 % i alle skoleårene fra 06/07 til 09/10. På barnetrinnet viser utviklingen en økning fra ca 5 % i skoleåret 2006/07 til ca 10 % i skoleåret 2009/10. I de siste årene viser oversikten at det blir større sprik mellom antall henvisninger og enkeltvedtak; det vil si det er flere som får avslag. Til tross for dette var det bare en klage sist år; denne ble tatt til følge av Fylkesmannen.

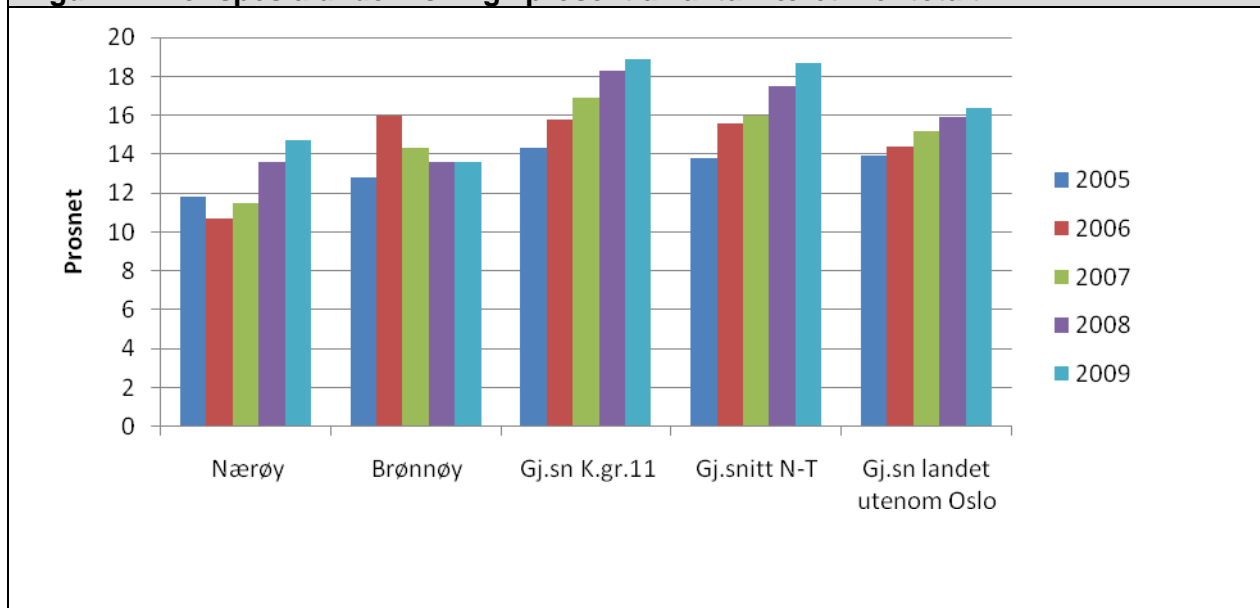
PP-tjenesten har ikke god nok fagstatistikk til å kunne gi sikker oversikt over henvisningsgrunn⁴. Det er PPT-leders inntrykk at de fleste henvisninger gjelder språkvansker, lese/skrivevansker, fagvansker og konsentrasjonsvansker. Det er ofte sammensatte vansker, og da kan tilpasningsvansker/atferdsvansker være en del av skoleproblemene.

PPT-leder understreker at retten til spesialundervisning utløses når en elev ikke kan nå klassetrinnets læringsmål, eller at eleven har behov for andre undervisningsmetoder for å nå målene.

³ Forvaltningsrevisjonsrapport 2010

⁴ Nytt klientprogram fra 2010 vil kunne rette opp dette.

Figur 2 Timer spesialundervisning i prosent av antall læretimer totalt

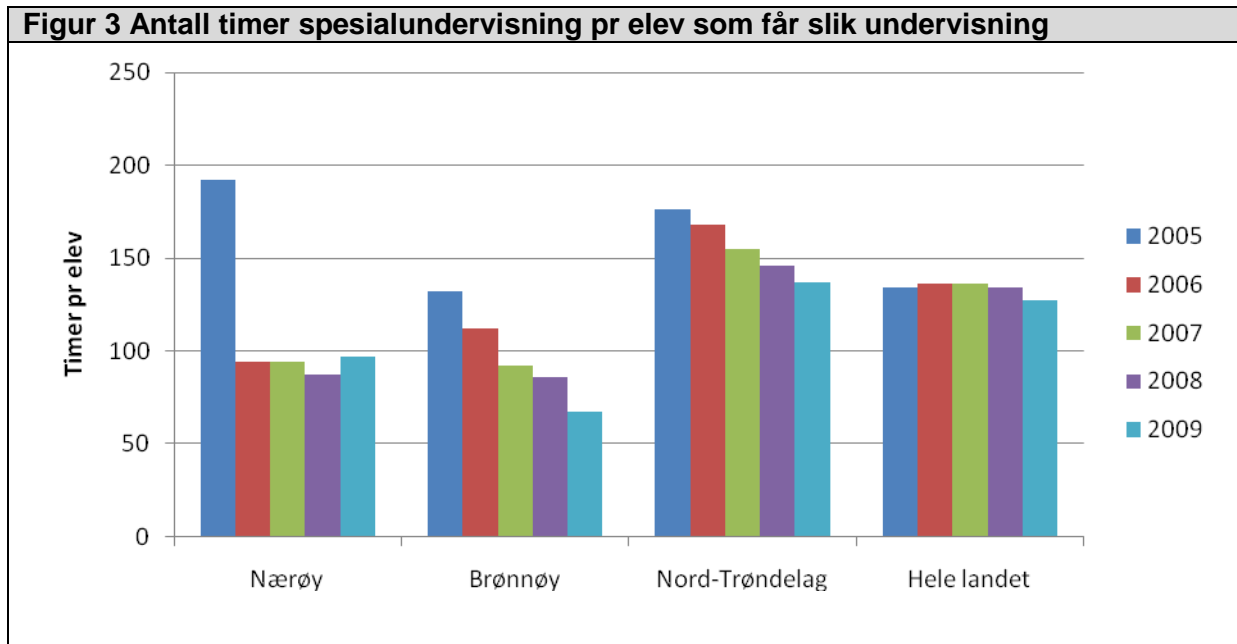
Kilde: KOSTRA

Tallene i figur 2 viser at andelen timer spesialundervisning som gis ved de kommunale skolene i Nærøy har økt noe i perioden. Nivået ligger under gjennomsnitt for landet utenom Oslo, Nord-Trøndelag og kommunegruppe 11. Gjennomsnittet for kommunene på Sør-Helgeland var i 2008 på ca 22 %.

Oppvekstsjefen mener at den generelle økningen i omfanget av spesialundervisning som registreres over hele landet kan ha sammenheng med kunnskapsløftet som har en sterk teorifokusering. Videre har innføring av nasjonale prøver blitt drivende for skolene og undervisningen. Det stilles store forventninger til skolene på disse områdene. Nærøy kommune har som mål at resultatene ved nasjonale prøver skal bedres, men har ikke konkretisert dette. Fokuset på prestasjoner mener han kan være en årsak til at behov for spesialundervisning har økt.

Nærøy kommune har felles PP-tjeneste med kommunene Leka og Vikna, og vi har sammenlignet de tre kommunene med tanke på omfang av spesialundervisning. Det er ingen forskjell mellom kommunene når det gjelder andel timer brukt til spesialundervisning, men Leka ligger litt under de to andre kommunen i 2009 når det gjelder andel elever som får spesialundervisning.

Figur 3 Antall timer spesialundervisning pr elev som får slik undervisning

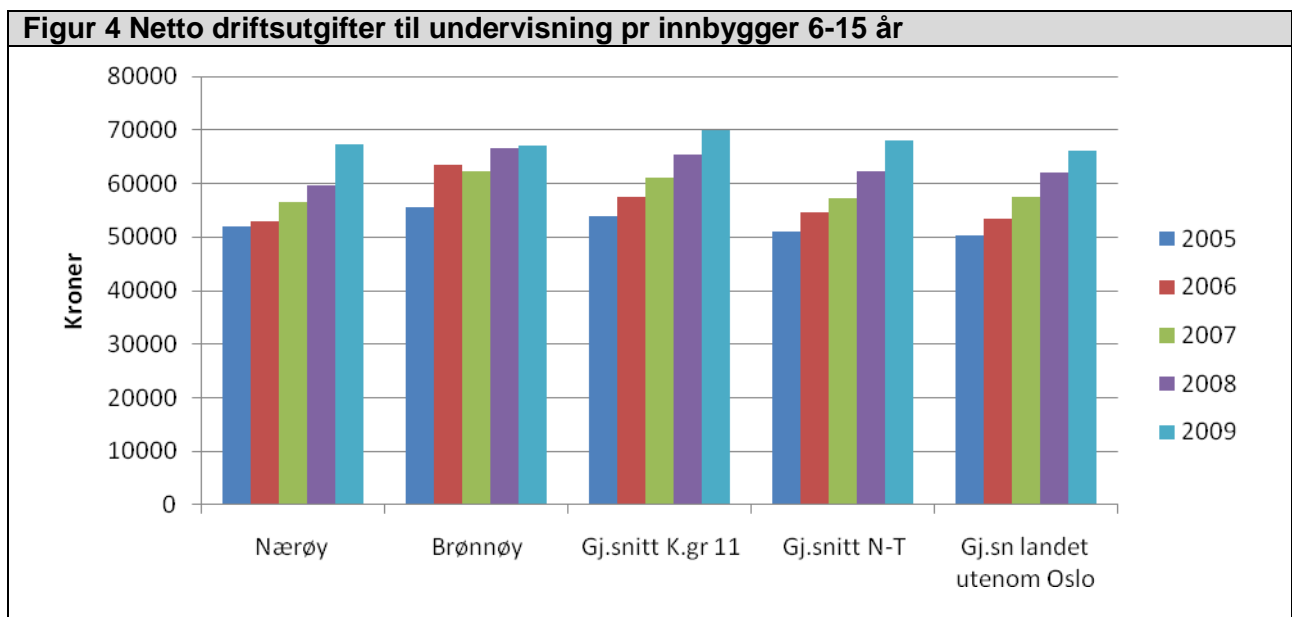
Kilde: KOSTRA og GSI

Figur 3 viser at antall timer spesialundervisning pr elev ble halvert fra 2005 til 2006. Vi har ikke fått noen forklaring på hva dette kan skyldes; det ligger uansett flere år tilbake i tid og nivået har vært jevnt siden. Både i Brønnøy og i Nord-Trøndelag har det vært en jevn nedgang, mens tallene på landsbasis har ligget konstant i perioden. Nærøy ligger under fylkes- og landsgjennomsnitt fra 2006.

3.2 Undervisningsutgifter

Vi har sett på hvordan utviklingen av kommunens netto driftsutgifter til undervisning har vært de siste 5 årene. I denne statistikken er også elever på ikke-kommunale skoler med i nevneren, og kommunens utgifter til spesialundervisning for elever ved disse skolene er med i telleren.

Figur 4 Netto driftsutgifter til undervisning pr innbygger 6-15 år

Kilde: KOSTRA

Figur 3 viser at Nærøy ligger likt med Brønnøy, lands, fylkes- og kommunegruppegjennomsnitt når det gjelder netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning⁵. Sammenlignet med andre kommuner på Sør-Helgeland, er utgiftene pr innbygger 6 - 15 år opp mot 30 000 kroner lavere pr år.

3.3 Lærertetthet

Tabell 1 Antall elever pr undervisningsrelatert årsverk			
Nærøy	Brønnøy	Nord-Trøndelag	Gj.snitt landet u Oslo
10,5	11,9	11,3	12,1

Kilde: KOSTRA

Tabellen viser antall elever pr undervisningsrelatert årsverk i 2009, og heller ikke på dette området skiller Nærøy kommune seg vesentlig ut fra dem vi sammenligner med.

4 Hva er gjort for å sikre at det tilbys tilpasset opplæring og spesialundervisning?

I forrige kapittel har vi sett at omfanget av spesialundervisning har økt de siste årene, men at omfanget i Nærøy ikke skiller seg vesentlig ut fra andre kommuner og ulike gjennomsnitt. Andel elever som får spesialundervisning har holdt seg konstant på ungdomsskolen, mens omfanget på barneskolen har økt de siste årene. Videre har vi sett at kommunens kostnader til grunnskoleundervisning ligger på fylkes- og landsgjennomsnittet. Vi vil i dette kapitlet gi en oversikt over hvordan Nærøy kommune har lagt til rette for å sikre elevenes rettigheter til tilpasset opplæring og spesialundervisning

Begrepene tilpasset opplæring og spesialundervisning

Prinsippet om tilpasset opplæring er nedfelt både i opplæringsloven og i læreplanverket. Tilpasset opplæring er ikke noe nytt begrep i norsk skole, men vektlegges sterkere enn noen gang med innføringen av Kunnskapsløftet.

I veileder til opplæringsloven⁶ heter det:

En viktig forutsetning for både likeverdsprinsippet og inkluderende opplæring er prinsippet om tilpasset opplæring. Prinsippet om tilpasset opplæring er fastsatt i opplæringsloven § 1-3. Her fremgår det at "opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten.

Tilpasset opplæring skal skje innenfor den ordinære opplæringen og skal gjennomsyre all opplæring. Kjernen i prinsippet er at opplæringen skal ta utgangspunkt i den enkelte eleven og tilrettelegges på en slik måte at eleven får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

⁵ Utgifter til bl.a. skoleskyss og drift av skolelokaler er holdt utenfor

⁶ Utdanningsdirektoratet: Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Tilpasset opplæring er en del av det ordinære tilbudet, og det er et retningsgivende prinsipp – ikke en individuell rettighet.⁷

Spesialundervisning skal gis til elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. Tilbud om spesialundervisning krever enkeltvedtak som fattes på grunnlag av sakkyndig vurdering.

Viktige forhold for spesialundervisning og tilpasset opplæring

Opplæringslovens § 5 omhandler spesialundervisning. I § 5-1 heter det: ”*Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning.*” I veilederen til opplæringsloven om spesialundervisning fra 2009 er det utarbeidet en oversikt over gangen i en sak om spesialundervisning:

Fase 1: Før tilmelding og utredning

- Mistanke om at eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- Skolen/ læreren plikter å vurdere elevens læringsutbytte kontinuerlig.
- Elevens og foreldrenes rett til å be om vurdering.
- Varslingsplikten - undervisningspersonalets plikt til å vurdere om eleven trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor.
- Rektor har ansvar for å behandle saken.
- Skolens utredning.
- Skolen innhenter foreldrenes samtykke til at det kan foretas en sakkyndig vurdering.

Fase 2: Tilmelding til PP-tjenesten

- Oversendelse av saken til PP-tjenesten for sakkyndig vurdering.
- Skolen ber PP-tjenesten utrede elevens behov.

Fase 3: Sakkyndig vurdering av elevens behov

- PP-tjenesten gjennomfører en sakkyndig vurdering som består av utredning og tilråding.
- PP-tjenesten har plikt til å rådføre seg med eleven/foreldrene i arbeidet med å utforme tilbud om spesialundervisning og legge stor vekt på synspunktene deres, jf. § 5-4 tredje ledd.
- Foreldre/eleven har rett til å få kjennskap til innholdet i den sakkyndige vurderingen.

Fase 4: Vedtak

- Skoleeier er ansvarlig for at enkeltvedtak fattes. Enkeltvedtaket kan gi eleven medhold eller avslag i kravet.
- Foreldre/eleven har rett til å uttale seg før det blir truffet enkeltvedtak, og deres syn skal tillegges stor vekt. Retten til å uttale seg gjelder særlig ved avvik fra den sakkyndige vurderingen.
- Eleven/foreldrene må samtykke før enkeltvedtak om å sette i gang spesialundervisning fattes.
- Eventuell klage, blant annet dersom eleven ikke gis rett til spesialundervisning eller innholdet i enkeltvedtaket påklages.

Fase 5: Planlegging og gjennomføring

- IOP utarbeides dersom eleven har fått innvilget spesialundervisning.
- Foreldre/eleven involveres i arbeidet med å utforme IOP-en, og deres syn tillegges vekt.

Fase 6: Evalueringsfasen

- Utarbeiding av halvårsrapport.
- Halvårsrapporten sendes til eleven/foreldrene og skoleeier.
- Gjentatt tilmelding til PP-tjenesten.

⁷ Ola Moe, Seniorrådgiver HiST, foredrag Inderøy februar 2002

Veilederen beskriver hva de enkelte dokumentene bør inneholde og hvilke funksjoner de skal fylle, og vi ser i dette kapittelet på hvordan Nærøy har organisert sitt arbeid på dette området.

Ressurser og kompetanse i kommunen, både i skolen og PPT og er viktige faktorer for at kommunene skal kunne gi tilpasset opplæring og spesialundervisning, og disse forholdene omtales også.

4.1 Prosedyrer for arbeidet med tilpasset opplæring og spesialundervisning

Nærøy kommune reviderte i 2007 notatet ”Prosedyrer/prinsipper vedrørende tilpassa opplæring/spesialundervisning i Nærøy kommune”. Dette ble gjort etter at Fylkesmannen hadde funnet avvik ved sitt tilsyn i kommunen i 2007. Notatet beskriver følgende:

- Myndighet
Hvem kan fatte vedtak om spesialundervisning/undervisningstilbud?
- Prinsipper for spesialundervisning; bl.a.:
 - Vurdering av elever
 - Forutsetning om best mulig tilpasset opplæring med tilgjengelige ressurser
 - Innholdet i opplæringstilbudet i forhold til forsvarlig utbytte av undervisningen
 - Prioritering av tidlig hjelp
 - Samarbeid: heim, PPT, inkluderende skole
- Rutinebeskrivelse som bl.a. inneholder:
 - Frist for gjennomgang med foresatte av situasjonen til elever med enkeltvedtak
 - Frist for utarbeidelse av individuell opplæringsplan (IOP)
 - Drøfting av behov for rammetimer
 - Frist for oppmelding av elever til utredning hos PP-tjenesten
 - Samordning skole/PPT
 - Frist for tilråding fra PPT
 - Orientering om utforming av vedtak
 - Frister for utarbeidelse av halvårsrapporter

Oppvekstsjefen har månedlige ledermøter med rektorene, der bl.a. pedagogiske og organisatoriske spørsmål står på dagsorden. Myndighet til å fatte vedtak om spesialundervisning ble fra 2005 delegert til rektorene. Vedtak om spesialundervisning for elever ved de private skolene, og for Nærøy-elever i andre kommuner, fattes av oppvekstsjefen, og det er kommunen som dekker utgiftene til denne undervisningen.

Oppvekstsjefen mener at kommunen har et godt system for arbeidet med spesialundervisning, og er bevisst på å følge opp dette på en god og trygg måte. Å få satt inn tiltak tidlig nok blir ansett som en stor utfordring og er en prioritert oppgave. Effekt av tiltak er best hos de minste elevene, og han ønsker at det settes inn ekstra ressurser med en gang det oppdages behov, og mener at det bør være et mål å ha rettet opp mye før elevene kommer i 3-4 klasse. Tidlig innsats er tatt opp i avdelingsledermøter og nettverksmøter.

Oppvekstsjefen forteller at det er få henvisninger fra barnehagene, og mener dette er et paradoks med tanke på at man ønsker fokus på tidlig innsats. Samtidig forteller han at det ikke er satt inn spesielle tiltak mot barnehagene, men at det er noe både skoleadministrasjonen og barnehagene er opptatt av.

PPT-lederen mener det er mye spesialundervisning i ungdomsskolen, og at intensjonen om tidlig innsats ikke følges godt nok opp. På denne bakgrunnen mener hun at kommunen burde

ha en diskusjon på hva som legges i begrepet ”tidlig innsats” og hvordan man skal forholde seg til det i Nærøy.

PPT-lederen sier at det ikke er noen frist for oppmelding av elever til PPT og understreker at henvisninger til PPT skjer hele året. Prosedyrerundskrivnet fra 2007 beskriver kommunens system, og dette angir en frist for søknad om spesialundervisning og oppmelding til PPT. Rektorene vi snakket med fortalte at skolene jobber etter selvpålagte frister og at datoene som kommunen har i sine rutiner/systemer ikke kan etterleves. De oppfatter kommunens rutiner på dette området som forledet (sist revidert i 2007), og fortalte at søknader sendes og vedtak fattes fortløpende. Dette gjør at ”ting lever sitt eget liv” og den enkelte skole finner løsninger som er tilpasset skolen og skolens behov. Både rektorene og PPT-leder mener det er behov for å evaluere/revidere retningslinjene årlig slik at de tar opp i seg den praksis som er utviklet på området.

På Kolvereid skole er det utarbeidet et skjema ”Foreløpige retningslinjer for spesialundervisning ved Kolvereid skole” som rektor mente var forløperen til kommunens retningslinjer. Ungdomsskolen har utarbeidet skjema for ansvars- og oppgavefordeling når det gjelder spesialundervisning.

Videre har kommunen utarbeidet et notat ”Enkeltvedtak om spesialundervisning” som beskriver prosessen før vedtak fattes, utforming av vedtak og klage på vedtak. Fra notatet siteres følgende:

Før eventuell henvisning av en elev til PPT skal skolen ha gjennomført en prosess med nøye vurdering og utprøving av tiltak i nært uformelt samarbeid med PPT”

”I og med at det skal være tatt hensyn til elever med ekstra hjelpebehov gjennom tildeling av rammetimer, skal det bare unntaksvis være nødvendig å søke. Men det er helt avgjørende at heimen gjennom god informasjon og dialog med skolen og eventuelt PPT, får en trygghet for at eleven blir ivaretatt på en god måte gjennom tilpassa opplæring”

”Vedtaket må utformes klart og tydelig slik at det ikke kan bli tvil om hva som egentlig er vedtatt. Det er viktig at vedtaket presist beskriver det undervisningstiltaket som skal iverksettes (timetall, enetimer/gruppetimer/to-lærer, organisering, bruk av assistent og annet særskilt knyttet til tiltaket) for å ivareta elevens behov for spesialundervisning

Det er et krav fra PPT at det er foretatt en viss kartlegging av elevene før henvisning til PP-tjenesten. Dette er hovedsakelig skolenes ansvar, og ifølge PPT-leder har de fleste skolene god kompetanse på dette området. Til dette formålet finnes ulike verktøy, i tillegg driver helsetjenesten språkkartlegging ved 4-årsalder. Etter henvisning til PPT gjennomføres videre testing, observasjoner og kartlegging. Resultat av dette arbeidet resulterer i sakkyndig vurdering og avgjør eventuell henvisning til 2. linjetjeneste for eventuell ytterligere utredning/diagnostisering. PPT-leder forteller at i de fleste tilfellene kommer man fram til nødvendige tiltak uten at elevene henvises videre til 2. linje.

Det er utarbeidet maler for arbeidet med spesialundervisning:

- Skjema for søknad om spesialundervisning
Kort beskrivelse av årsak og samtykke til henvisning PPT
- Mal for utforming av sakkyndig vurdering som bl.a. skal inneholde funksjonsbeskrivelse, realistiske opplæringsmål, beskrivelse av tiltak

- Mal for utforming av vedtak
- Skjema for utarbeidelse av individuell opplæringsplan (IOP) med veileder
- Skjema for halvårsrapportering

PPT lederen forteller at det i utarbeidelse av sakkyndig vurdering fokuseres på kravene om å være konkrete og tydelige, både i beskrivelse av årsaker, innhold i spesialundervisning og omfang. Sakkyndig vurdering ble vurdert ved fylkesammenes tilsyn, og innholdet ble justert etter påvist avvik. Etter oppvekstsjefens skjønn tilfredsstillende den nå opplæringslovens krav.

I følge PPTs årsmelding fra 2008 ble mal for IOP utarbeidet i 2008 av skoleansvarlig i grunnskolen, skoler med personell som har et spesielt ansvar for spesialundervisning og representant fra PPT. Målet med de nye skjemaene var at læringsmål og innhold i spesialundervisninga skal bli tydeligere og at måloppnåelse kan vurderes på en bedre måte. Evaluering av IOP var planlagt våren 2009, men dette er fortsatt ikke gjort. Det var skoleeier som skulle ta initiativet til dette.

PPT-lederen framhever at det er viktig at det er sammenheng mellom IOPer og halvårsrapporter. Det varierer hvor flinke skolene er til å utarbeide disse dokumentene, og hun mener det gjenspeiler kompetansen (og interessen) til læreren som gjør jobben. Generelt sett har kvaliteten blitt bedre de siste årene. Alle IOPer gjennomgås av ansvarsgruppe når slike er opprettet, uansett skal foreldre skrive under på dokumentet.

Fra rektorhold ble det antydning at mal for utforming av IOP var omfattende og medførte mye arbeid fordi en del opplysninger må føres inn flere ganger. Det ble også pekt på at systemet for elektronisk lagring av IOP var lite tilfredsstillende med tanke på sikkerhet. Oppvekstsjefen mener malene for IOP og halvårsrapport fungerer godt.

Når det gjelder tilpasset opplæring skal det i henhold til prosedyrene gis ”best mulig tilpassa opplæring innafor de ressursene som står til rådighet”. Det betyr, ifølge oppvekstsjefen, at det er ressursen til delingstimer innenfor skolens tildelte rammetimer som er bestemmende for muligheten til å gi tilpasset opplæring. Prinsippene om tilpasset opplæring er drøftet i rektorkollegiet, men er ifølge oppvekstsjefen ikke et gjennomgående tema som jevnlig drøftes. Han sier at rektorene er oppmerksomme på opplæringslovens bestemmelser om å ivareta alle elever på best mulig måte.

4.2 Bemanning og kompetanse i skolen

Nærøy kommune har oppvekst- og kultursjef med skolefaglig kompetanse.

Det har hittil ikke vært vanskelig å rekruttere kvalifiserte søkere til undervisningsstillinger i kommunen, men oppvekstsjefen forteller at det har vært en markant nedgang i kvalifiserte søkere siste år. Rektorene vi har snakket med forteller at de små skolene er sårbare og har mindre valgmuligheter med tanke på rekruttering fordi søkermassen er mindre.

Oppvekstsjefene er usikker på om alle skolene har lærere med spesialpedagogisk kompetanse, men forteller at det er slik kompetanse på flere av skolene. Dette var tilfelle for de tre skolene der vi hadde samtaler med rektorene. Enkelte skoler har egen spes.ped. koordinator med spesielt ansvar for å koordinere tiltak for elever med spesielle behov. I teorien kunne skolene samarbeide om spesialpedagogiske ressurser, men oppvekstsjefen sier at dette er vanskelig

pga avstandene. For mye tid ville gå med til reising, og den enkelte lærer blir et fremmedelement på ny skole, noe som også reduserer effekten.

Både Nærøy kommune og PPT har en logoped hver, og disse reiser rundt.

PPT-leder mener at det er behov for flere lærere med spesialpedagogisk kompetanse i kommunen, og at totalt sett er ikke kompetansesituasjonen når det gjelder spesialpedagogikk i Nærøy tilfredsstillende. Dette har sammenheng med at det er store behov og økning i antall elever med spesielle behov.

PPT-lederen mener at lærere i varierende grad evner å se elever med spesielle behov, og at ikke alle elever med behov fanges opp av skolen tidlig nok. Hun mener også å se en tendens til at elever henvises til PP-tjenesten for utredning på slutten av barneskolen når ungdomsskolen og karaktersetting nærmer seg.

Oppvekstsjefen peker på at bevisstgjøring om barns utfordringer og behov hos ansatte i førskole, barnehage og hos skoleledere er viktig for å komme bort fra ”vente og se holdningen”. Han mener at kompetanseheving hos lærere vil kunne bidra til å se behov og sette inn tiltak tidlig. Det er imidlertid ingen satsing på slik kompetanseheving, og det er ikke lagt opp noen strategi fra kommunens side på dette området.

Kommunens kompetanseplan skal ifølge oppvekstsjefen revideres, men også skolen skal ha slike. Ingen av rektorene vi snakket med hadde slike planer for sine skoler.

4.3 Samarbeid mellom skolene og PPT

Opplæringslovens § 5-6 har bestemmelse om at hver kommune skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste. Tjenesten kan organiseres i samarbeid med andre kommuner. Tjenesten skal:

- hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge undervisningen bedre til rette for elever med særlige behov
- sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det

Pedagogisk PsykologiskTjeneste for Ytre Namdal er et interkommunalt selskap som eies av kommunene Nærøy, Leka og Vikna. Tjenesten har kontorsted i Kolvereid. Kontoret har 4 fagstillinger og en kontorstilling i 40 %. PPT-leder mener at skolesektoren i de 3 eierkommunene samarbeidet mer tidligere, og ønsker at det kunne arbeides mot mer felles retningslinjer for bl.a. arbeidet med spesialundervisning, noe som ville gjøre arbeidet for PP-tjenesten enklere.

PPT har faste månedlige møter med ungdomsskolen. Det er samarbeidsmøter der rektor, lærere med ansvar for spesialundervisning eller kontaktlærere, sosiallærer og helsesøster deltar. Det er faste møter med de andre skolene også, men ikke så ofte. På de mindre skolene er det møter 1-2 ganger pr halvår. PPT forsøker å gjennomføre at skolene har faste kontaktpersoner fra PPT. PPT-lederen mener dette fungerer godt selv om de ansatte har ulik kompetanse. Ved behov trekkes andre fagpersoner inn.

PPT deltar på ansvarsgruppemøter for enkeltelever, men det er skolene som er ansvarlige for å lede møtene. PPT-leder mener denne ansvarsfordelingen er viktig; det er skolenes elever. PPT deltar også på samarbeidsmøter og basismøter. PPT har ansvar for tilbakemeldingsmøter for

elever som er henvist til PPT for vurdering. Dette er uavhengig om vurderingen resulterer i anbefaling om spesialundervisning eller ikke.

I tillegg har PPT uformelle samtaler med skolene. PPT-leder mener ansatte ved PPT og skolene kjenner hverandre godt, og at PPT har god kjennskap til skolene. Rektorene som ble intervjuet var samstemte på at samarbeidet med PPT var godt. Ingen oppfatter at det er ulikheter i samarbeidet med PPT pga geografisk beliggenhet.

I januar hvert år deltar PPT på møte med skolene og oppvekstsjefen der behov og utfordringer i forhold til elever med spesielle behov drøftes. Ressursrammen for den enkelte skole blir presentert og diskutert.

PPT-lederen forteller at det var ventetid på sakkyndig utredning inntil 4-5 måneder våren 2010, men at tjenesten er å jour i september 2010. PPT-leder forventer at det blir ventetid igjen når henvisningene begynner å komme utover høsten. Tjenesten har ikke statistikk for ventetid, men lederen mener den har økt de siste årene. Foresatte gjøres oppmerksomme på at det er ventetid/venteliste for å bli utredet, og det sendes standard brev om dette til de foresatte.

Lederen sier at PPT er klar over at det er brudd på opplæringsloven å ha lang ventetid og venteliste. Hun fortalte at lang ventetid på utredning gjorde at det ble fattet vedtak om spesialundervisning så sent som i juni 2010 for skoleåret 2010/2011.

På skolene oppleves det veldig negativt at det i perioder av året er ventetid for sakkyndige utredninger hos PPT, og det ble sagt at ressursmangel i PPT gjør at elever kan få hjelp for sent. Som en følge av dette blir mye av kartleggingsarbeidet gjort på skolene uten at det følges opp med sakkyndig vurdering. Skolene gjør det de kan for å gi best mulig tilbud til elevene i ventetiden, men en rektor fortalte at de har opplevd at det gitte tilbudet ikke har vært godt nok sett i lys av en sakkyndig vurdering som kom i ettertid.

Ved ungdomsskolen gis det tilpasset opplæring når behov er avdekket etter skolens egen kartlegging uten at det foreligger formelt vedtak om spesialundervisning. Elevene deles inn i grupper med ulik vanskelighetsgrad, og gruppenes reorganiseres fra tema til tema. Elevene kan også flyttes mellom vanskelighetsnivå avhengig av tema. PPT er involvert i dette arbeidet

PPT har ingen påvirkning på faglige satsingsområder for lærerne. PPT-leder forteller at de tilbyr veiledning på tema innenfor sitt ansvarsområde, spesielt om lese/skrivevansker. Til tross for at slik veiledning anses som viktig, har veiledning blitt nedprioritert de siste 2 årene pga av ressursituasjonen.

Rektorene beklager at PPT har for lite tid til å jobbe systemrettet, og opplever at det er lettere å få gjennomført tester av elever enn observasjon. Det har også kommet mye nytt inn i skolen som rektorene mener at PPT ikke har ressurser til å ha fullgod kompetanse på. Det at ingen som arbeider i PP-tjenesten har erfaring fra ungdomsskolen blir nevnt som eksempel i så måte.

Skolene uttrykte ønske om at PPT skulle jobbet mer med klasseledelse, og ønsket også mer rådgiving angående klassemiljø. Dette er områder der skolene har anledning til å få veiledning andre steder, men det oppfattes som viktig å utnytte tilgjengelig kompetanse hos PPT.

PPT har veilederansvar for PALS (positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling), og driver systemrettet arbeid med veiledning innenfor disse fagene. PPT-leder mener dette er systemrettet tidlig innsats i praksis, og oppvekstsjefen henviser også til PALS i så måte. Det er 2 skoler i Nærøy som er med nå, men det er i utgangspunktet ikke meningen å utvide prosjektet. Skal det utvides til å omfatte flere/alle skoler i kommunene i PPT-kontorets arbeidsområde, må det settes av ressurser til en ny stillingsressurs på 50 % i PPT, men også skolene bør styrkes. Det er en politisk vurdering og prioritering som eierkommunene må ta stilling til, og oppvekstsjefen forteller at man gjennom styret i PPT vil søke å påvirke kommunene i den kommende budsjettprosessen.

4.4 Overgangsrutiner

I følge rektorene finnes det avtaler fra 2008 som fanger opp overgangene mellom barnehage og skole. Rektorene på begge barneskolene som ble intervjuet fortalte at deres skoler har samarbeidsavtaler med barnehager for å sikre at overgangen fra barnehage til skole blir så god som mulig.

Ved overgang fra barneskole til ungdomsskole er det møter om alle elevene med enkeltvedtak. Skolene arrangerer og deltar også på møter om overganger på generell basis. Ungdomsskolen sender hvert år ut brev til barneskolene der prosessen angående overgangen fra barneskolen til ungdomsskolen er beskrevet.

PPT-lederen mener at skolene har gode generelle og spesielle rutiner for overganger; det gjelder også overgangen til videregående skoler. PPT involveres når det gjelder henviste elever. I denne sammenhengen ble det framhevet som positivt at PPT er en gjennomgående tjeneste, og at tjenesten følger Nærøy-elevene over lang tid også gjennom videregående skole.

Fra PPTs årsmelding 2009 står det at *”Det er utviklet gode rutiner mellom barnehager/skoler og PPT som skal ivareta elever i overganger, barnehage – skole, grunnskole – videregående skole. Dette er rutiner som kan videreutvikles og bli bedre. Erfaringene er at når det er gjort gode forberedelser ved overgang til ny skole har det god effekt for elever med spesielle behov.”*

Rektorene vi snakket med var enige om at PPT har for lite langsiktig tenkning i forhold til vurdering av hva som skjer i overgangen fra ungdomsskole til videregående skole. Ungdomsskolen vil gjerne ha inn vurdering av hvilket opplegg eleven bør ha på videregående skole med bakgrunn i den spesialundervisningen som eleven har på ungdomsskolen. I neste runde bør det ses på hvor eleven kan ha mulighet til å få jobb etter videregående skole, og ha dette i bakhodet når man utformer undervisningsopplegget. Skolen etterlyser en rød tråd i hele opplæringsløpet, og mener at en dimensjon i et livsløp mangler når man ser mest på lese- og skrivevansker etc. Skolen savner også konsekvensvurdering av anbefalt karakterfritak, muligheter for spesialundervisning i fordypningsfag i forhold til betydning for videre skoleløp

Rektorene fortalte at det er ulikt engasjement når det gjelder overgang mellom skoler. Noen lærere møter ikke opp til overføringsmøter, mens det på den andre siden kan oppleves at det gis unødvendig mye informasjon om enkeltelever ved overgang til ungdomsskolen. Det er også eksempler på at det i overgangen mellom barneskole og ungdomsskole søkes om spesialundervisning for elever for å sikre at eleven får undervisning på ”sitt” nivå. På ungdomsskolen har alle elever en ”prøvetid” der skolen foretar kartlegging og vurdering. Denne perioden går til jul i 8.klasse, og kan resultere noen elever får og andre ikke får enkeltvedtak om spesialundervisning.

De to rektorene på barneskolene ønsker tilbakemeldinger fra ungdomsskolen vedrørende elevenes nivå for å kunne dra nytte av dette på generell basis. Tidligere har de fått tilbakemelding fra ungdomsskolen om at de er for dårlige til å melde opp elever med lærevansker. Dialogen mellom skolene oppfattes å være god, men man er redd for å ”trække i andres bed”.

Rektorene vi snakket med mener kommunen burde ha en helhetlig plan for alle overganger, og de savner en arena for blant annet å diskutere og utvikle rutiner vedrørende dette.

Oppvekstsjefen sa i oppstartsmøtet at det ikke er spesielle overgangsrutiner for overgangen mellom barneskolene og ungdomsskolen.

4.5 Økonomi og ressursfordeling

Generelt

Det er en utbredt oppfatning blant mange vi har intervjuet i forbindelse med tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekter at kommunenes økonomi påvirker mulighetene for å gi elevene tilpasset opplæring innenfor rammene av den ordinære undervisningen. Flere av dem vi har snakket med tidligere mener at når muligheten for tilpasset opplæring avtar, kan flere elever få behov for spesialundervisning for å få tilstrekkelig utbytte av opplæringen. Kontaktlærere i Stjørdal kommune har i en spørreundersøkelse⁸ gitt uttrykk for at de to klart viktigste faktorene for å kunne gi tilpasset opplæring er økonomi og personalressurs.

Fra forskning på området:

Forsker Ingrid Fylling tar i sin doktoravhandling fra 2008⁹ utgangspunkt i de store lokale forskjellene i omfanget av spesialundervisning i kommunene, og at opplæringsloven gir stort rom for lokalt skjønn i beslutningene om iverksetting av spesialundervisning. Et sentralt funn i hennes studie er at slike forskjeller i hovedsak handler om ulike ressursfordelingsmodeller i den kommunale skoleforvaltningen. Hun konkluderer med at det er en sammenheng mellom omfang av generelle styrkingsressurser og spesialundervisningsressurser: Går omfanget av det første ned går det andre opp. Stramme skolebudsjetter fører ofte til økning i spesialundervisning, fordi det er eneste mulighet for ekstra ressurser til skolene. Strammere skolebudsjetter gir mindre rom for å dele klasser og sette inn flere lærere, og er dermed en av årsakene til at omfanget av spesialundervisning øker.

Fylling peker på at ulik politikk på kommunalt nivå ikke nødvendigvis skaper store forskjeller i skolens praksis fordi skolene søker å løse de oppgavene de har med de ressursene som til enhver tid er tilgjengelige, enten ressursene kommer fra spesialundervisningspotten eller fra ressurser til generell styrking. Selve praksisen med å fordele ressursene bidrar dermed til å definere hva som er spesialpedagogiske og allmennpedagogiske tiltak. Hun konkluderer med at det ikke er tilstrekkelig å se på typen ressurser for å si noe om hvordan undervisningen faktisk organiseres: Samme tiltak kan i en kommune finansieres gjennom spesialundervisningsressurser og i en annen kommune gjennom andre ressurser¹⁰.

⁸ Forvaltningsrevisjon 2008: Tilpasset opplæring og spesialundervisning i Stjørdal kommune

⁹ Fylling, I. (2008). Meget er forskjellig men noe blir problem. En sosiologisk studie av spesialundervisningens institusjonelle praksis. Avhandling for dr.polit.-graden. Bergen: Universitetet i Bergen.

¹⁰ Knyttet til diskusjon om klassifisering og fordeling av ressurser, kan man se NOU 2009:18 *Retten til læring*. Her foreslås det å erstatte retten til spesialundervisning i Opplæringslovens § 5-1 med en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen, som utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte.

Oppvekstsjefen i Nærøy deler denne oppfatningen, og mener at når det er lite ressurser, vil tilpasset opplæring kunne bli ”ofret” på bekostning av spesialundervisning. Da kan det også være slik at elever sikres gjennom at det tilrås spesialundervisning fordi skoleledelsen vet at det ikke er rom for tilpasset opplæring i tilstrekkelig omfang. Denne oppfatningen deles av leder for PP-tjenesten. Det er oppvekstsjefens inntrykk at det er en økende politisk forståelse for denne sammenhengen. På den annen side mener leder for PP-tjenesten at det er for liten kontakt mellom skolene og politikerne, og mener at Midtlyngutvalgets anbefaling om rapportering til politisk nivå 1- 2 ganger burde følges opp.

I en undersøkelse gjennomført av riksrevisjonen i 2006 går det fram at nesten halvparten av rektorene som ble spurt vurderte opplæringstilbudet til elever uten spesialundervisning, men med behov for ekstra hjelp, til å ligge under en forsvarlighetsterskel. Disse elevene synes å være spesielt utsatt.

Kommuneøkonomi

I 2009 brukte Nærøy kommune ca 67 000 kroner til grunnskoleundervisning pr innbygger 6-15 år. Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning utgjorde i 2009 24 % av samlede netto driftsutgifter¹¹; dette er på nivå med Brønnøy kommune og de øvrige sammenligningene vi har gjort.

Netto driftsresultat er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag setter som mål at kommunens netto driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter må være 2 % eller mer. Som vist i vedlegg 1 har Nærøy kommune fra 2006 til 2008 en reduksjon i dette måletallet fra 3,70 % til -1,60 %. Tallet for 2009 er 0,70 %. Kommunen hadde i 2008 et negativt netto driftsresultat. For øvrige år viser tallene positivt netto driftsresultat, men kommunen har hatt store svingninger.

Ansvarsområde 2 skole- og oppvekst har både i 2007 og 2009 merforbruk på sin ramme. I 2008, som er det året kommunen sett under ett har et regnskapsmessig merforbruk, har ansvarsområde 2 et mindreforbruk på sin ramme. Det er bare for 2007 at økt behov for spesialundervisningstiltak ut over avsatte rammetimetallsreserver oppgis som en av hovedårsakene til merforbruket.

Tall fra SSB (2008) viser at kommunens frie inntekter pr innbygger er over gjennomsnittet for fylket og landet. Lånegjeld pr innbygger er litt høyere enn fylkesgjennomsnittet og nesten dobbelt så høyt som landsgjennomsnittet for øvrig.

Nærøy har vært ROBEK-kommune¹². Oppvekstsjefen forteller at innsparinger også har rammet skolene og tildelingen av rammetimetall, og han mener at manglende grunnopplæring som resultat av dette også kan være en årsak til at flere elever faller gjennom og trenger spesialundervisning. Ved innsparingene har all undervisning blitt redusert, også tilbudet om spesialundervisning i forhold til anbefalinger fra PPT. På den annen side er oppvekstsjefens inntrykk at politikerne har forståelse for skolens situasjon, og at han ikke trenger ”å sloss” for skolebudsjettet. Oppvekstsjefen forteller at kommunen ikke har noen estimater over kostnadene til spesialundervisning, men kostnaden vil bli påvirket av om det gis eneundervisning eller undervisning i grupper med flere deltakere.

¹¹ KOSTRA

¹² ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som må ha godkjenning fra Kommunal- og regionaldepartementet for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler.

Rektorene opplever at politisk nivå er veldig opptatt av rammetimetall, men at det ikke ses tilsvarende mye på inventar og utstyr. De mener at fokus på rammetimetall gjør at læremål i Kunnskapsløftet ikke nås. Felles for alle skolene er at de ønsker mer til administrativ ressurs for å løse stadig flere oppgaver. På den annen side karakteriserer rektorene likevel skoleøkonomien i Nærøy som bra; særlig hvis man sammenligner med andre kommuner.

Skolene tilpasser seg tildelt ressurs på best mulig måte; f.eks har ungdomsskolen komprimert spesialundervisningen slik at flere elever kan få undervisning i samme gruppe. Kommunens fordelingsnøkkel har ført til at Abelvær skole ble todelt fra skoleåret 2010/2011. Rektor opplever at elevenes behov ikke ble hensyntatt, og dette kombinert med sen ressursavklaring har ikke vært optimalt. Kolvereid skole har, ifølge rektor, jobbet mye med å prioritere tilpasset opplæring. Rektor er ikke fornøyd med rammetimetallet skolen får og har fått flere søknader om spesialundervisning. Skolen har problemer med romkapasiteten, og har ikke muligheter for å slå sammen i større grupper for å frigjøre ressurser til å danne mindre grupper. Skolen har fått ressurser til klassedeling i år etter klage i fjor. Skolen trenger ressurser til fremmedspråklige elever og ønsker mer ressurser til arbeidet med PALS.

Rektorene mener at dårlig økonomi har ført til ventetid hos PPT, som igjen betyr at tilbudet om spesialundervisning kan komme for sent i gang.

PPT-leder mener det er en generell oppfatning i kommunen at det gis for mye spesialundervisning, og har opplevd at PPT blir presset på dette. Administrasjonen er opptatt av å få redusert antall timer til spesialundervisning for å kunne fordele flere timer til tilpasset opplæring. Hun er klar på at PPTs arbeid ikke skal la seg styre av økonomi, men at de skal se enkelteleven. Samtidig vurderer de helheten ved å se eleven i sammenheng med ordinær undervisning på sin skole.

Ressursfordeling i kommunen

I kommunens egen beskrivelse om prosedyrer og prinsipper står følgende:

Hver høst foretas det i forbindelse med forslag til budsjett for kommende år, en gjennomgang av situasjonen for skolen påfølgende skoleår, med vekt på ekstra utfordringer knytta til elever. Drøftingene foregår mellom rektor (eventuelt med tillegg av ass. rektor og spes.pedkoordinator), PPT og skole- og oppvekstavdelinga. Det tas sikte på tilstrekkelig reserve i rammetimetallet for å møte uforutsette behov. Slik gjennomgang tas også i forhold til førskolebarn og voksne. **Så fremt det ikke oppstår vesentlige endringer i situasjonen, vil skolene få det totale timetallet til disposisjon – inkludert ressurser knytta til elever med særskilte behov – uten at det søkes om spesialundervisning/henvises til PPT.**

Nærøy kommune har utviklet et system for fordeling av ressurser mellom skolene. Utgangspunktet for fordelingen er de gamle fordelingsreglene fra 1986, tilpasset dagens krav til bl.a. klassedelingsregler og timeplanendringer. Rammen styres av elevtall og klassetall på den enkelte skole i forhold til totalrammen som kommunestyret vedtar i forbindelse med behandlingen av årsbudsjettet. Fordelingen påvirkes av klassedeling, ressurser til kontaktlærere, sosiallærer på ungdomsskolen samt vedtak om spesialundervisning på den enkelte skole. Summen av dette har direkte påvirkning på tilgjengelig ressurs til delingstimer; en timerressurs som disponeres av rektorene. Innenfor delingstimene ligger hovedmuligheten for å gi tilpasset opplæring i mindre grupper. I tillegg kommer så statlige føringer for styrking i enkelte fag, fremmedspråklige elever o a. I følge oppvekstsjefen oppleveres

fordelingsnøkkelen som ”rettferdig” på skolene, en oppfatning som også deles av PPT-lederen. Hun mener likevel at det er en viss frustrasjon over ressurstilgangen på skolene.

Vedtaket om spesialundervisning fattes om våren, og kan ifølge oppvekstsjefen føre til budsjettregulering i året. Oppvekstsjefen sier at de største utfordringene er elever som flytter til kommunen i sommerferien; det gjelder både med hensyn til spesialundervisning og klassesdeling. Små buffere gjør at slike reguleringer kan være vanskelige. Dette kan gå ut over spesialundervisningen, selv om kommunen strekker seg langt for å unngå dette. Disposisjonsfond kan bli brukt for å finansiere økte rammer. I og med at en del av ressursene på skolene styres sentralt, mener oppvekstsjefen at systemet blir mer fleksibelt, og at det blir lettere å finne slik finansiering.

Tilpasset opplæring forutsetter, ifølge oppvekstsjefen, at det er mulighet for styrking/deling i skolen. Styrkingstimer kan beskrives som timerressursen som er igjen etter at timene til spesialundervisning og minimumstimetallet er fordelt. Liten totalramme kan gi mindre timer til tilpasset opplæring. Den uthevede teksten skal, ifølge oppvekstsjefen, forstås slik at selv om en skole får tildelt rammetimer på grunnlag av behov for å gi spesialundervisning, blir denne ressursen ikke fjernet dersom det ikke gjøres vedtak om spesialundervisning som forutsatt ved tildelingen. Skolen vil da ha ekstra timerressurser som f.eks kan brukes til tilpasset opplæring.

Ønsket om større fokus på tidlig innsats er omtalt tidligere. Oppvekstsjefen sier at dette blant annet vanskelig gjøres ved at elever i ungdomsskolen har med seg vedtak om spesialundervisning fra barneskolen, og at vedtakene fortsetter uten avslutning. Skal kommunen få til et skifte over på tidligere innsats må tiltakene i ungdomsskolen reduseres for å frigjøre ressurser til de lavere trinnene.

Rektorene oppfatter fordelingsnøkkelen å være raus sammenlignet med måten andre kommuner fordeler ressurser til kommunene. En svakhet med fordelingsnøkkelen er at den er umoderne, og de mener det tas for lite hensyn til enkeltelever og at det er for lite fleksibilitet. Likevel oppfattes den ikke som statisk, selv om nye administrative oppgaver ikke fanges opp.

4.6 Oppsummering

Prosedyrer for arbeidet med tilpasset opplæring og spesialundervisning

Det er vårt inntrykk at Nærøy kommune har utarbeidet prosedyrebeskrivelser for kartlegging av elevenes utfordringer for å kunne sette inn tiltak for den enkelte. Prosedyrebeskrivelsen er i hovedsak rettet inn mot spesialundervisning, men tilpasset opplæring er nevnt spesielt i prosedyrebeskrivelsen. Momenter om tidlig innsats og en inkluderende skole er forhold som også har betydning for tilpasset opplæring.

Det står at det skal gis best mulig tilpasset opplæring innenfor tilgjengelige ressurser, noe som betyr at skolens muligheter er avhengig av rammetimetallet.

Det er utarbeidet retningslinjer og maler for arbeidet med spesialundervisning. Det er lagt vekt på:

- Hvem har myndighet og ansvar
- Hvilke frister gjelder
- Foresattes samtykke
- Utforming og innhold i sakkyndig vurdering

- Utforming og innhold i individuell plan og halvårsrapport
- Utforming og innhold i vedtak

Til tross for månedlige møter mellom oppvekstsjef og rektorer kom det fram at noen savner en arena for å diskutere pedagogiske spørsmål, som f. eks. plan for overgangsrutiner.

Det kom også fram innspill på behov for årlig revidering av retningslinjer, muligheter for samordning av retningslinjer i PPTs eierkommuner, og evaluering/forbedring av IOP.

Bemanning og kompetanse i skolen

Nærøy opplever at det er færre kvalifiserte søkere til lærerstillinger i kommunen. PPT mener at kommunen ikke har tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse, og mener at enkelte elever med behov kan ha blitt oversett.

I enkelte tilfeller kan manglende kompetanse på skolene føre til at skolen ikke får satt inn de rette tiltakene overfor elever uten råd fra PPT.

Kommunen ønsker fokus på tidlig innsats, men har ingen strategi for å oppnå dette.

Kommunen har ikke oppdaterte kompetanseplaner.

Samarbeid mellom skolene og PPT

Samarbeidet mellom PPT og skolen oppleves som god fra begge parter, og PPT har god kjennskap til skolene. Skolene peker på at PP-tjenesten burde få tilført mer ressurser slik at tjenesten kunne arbeide mer på systemnivå med veiledning og kompetanseheving overfor skolene.

Lang ventetid på sakkyndige vurderinger oppleves som et stort problem for de elevene som rammes.

Overgangsrutiner

Det eksisterer ulike former for overgangsrutiner både mellom barnehage og skole og mellom ulike skoler, men rektorene vi snakket med savnet en overordnet plan for slike rutiner. PPT mente det ble arbeidet godt på dette området både på generelt nivå og for elever med spesielle behov, men mener også at det kan gjøres bedre.

Økonomi og ressursfordeling

Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning utgjorde i 2009 24 % av samlede netto driftsutgifter. Kommuneøkonomien har svingt de siste årene, og det har vært merforbruk på skolesektoren i 2 av de 3 siste årene.

Muligheten for å kunne gå inn med tidlig innsats og gi tilpasset opplæring er avhengig av timeressurs og kompetanse. Politikere rapporteres å ha forståelse for skolesektoren og utfordringene som ligger i strammere økonomiske rammer. Rektorene er fornøyd med økonomien når de sammenligner seg med andre kommuner, men merker at reduksjon i ramme gir mindre mulighet for tilpasset opplæring og flere søknader om spesialundervisning. Ressursfordelings-nøkkelen mellom skolene oppleves også raus sammenlignet med andre kommuner, men den tar for lite hensyn til elever med ekstra behov og behovet for større administrativ ressurs på skolene.

Lang ventetid hos PPT, og liten mulighet for PPT til å drive systemarbeid tilskrives dårlig økonomi.

5 Gjennomføres saksbehandling i henhold til opplæringslovens krav?

I dette kapittelet viser vi resultatet fra en gjennomgang av saksmapper for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning.

5.1 Revisjonskriterier

Med utgangspunkt i veilederen til opplæringsloven og kommunenes egne retningslinjer har vi valgt ut revisjonskriterier for å svare på problemstillingen. Vi har valgt kriterier som ikke krever kvalitativ vurdering av innholdet av de vurderinger og anbefalinger som er gjort.

Vi har sett på forhold i de ulike fasene i prosessen, se kapittel 4. I tillegg er veilederen tydelig på at både konklusjon i sakkyndig vurdering og vedtak skal være så tydelige at det ikke skal være tvil om hva som er anbefalt og tilbudt av spesialundervisning.

På dette grunnlaget er følgende revisjonskriterier utarbeidet:

Søknad

- Er foresattes samtykke sikret ved søknad om spesialundervisning?

Sakkyndig vurdering

- Er anbefalt omfang spesialundervisning angitt?
- Er anbefalt organisering av spesialundervisning beskrevet?

Utforming av vedtak

- Er bakgrunn for søknaden beskrevet?
- Er det foretatt vurdering?
- Er tilbudt omfang angitt?
- Er organiseringen av tilbudt omfang beskrevet?
- Ved avvik fra PPTs anbefaling: er begrunnelse angitt?
- Er det opplyst om klageadgang?

Er det utarbeidet individuell opplæringsplan?

Er det utarbeidet halvårsrapport?

5.2 Resultat fra gjennomgang av søknader om spesialundervisning

De siste årene har ca 60 elever i året fått tilbud om spesialundervisning. Vi har gått gjennom ca 60 søknader om spesialundervisning, hovedsaklig for skoleårene 2008/2009 og 2009/2010, men også noe for skoleåret 2010/2011. Søknader fra alle skolene var representert i utvalget. Sakene ble funnet i det elektroniske sak/arkivsystemet e-phorte. I enkelte saker manglet enkeltdokumenter, men det var ikke systematisk en type dokumenter

Alle søknader var undertegnet av foresatte.

Sakkyndige vurderinger var skrevet på fastlagt mal der overskriftene bl.a. sikret at følgende informasjon ble gitt: funksjonsbeskrivelse, realistiske opplæringsmål, tilrådde tiltak/organisering av tiltak og konklusjon. I konklusjonen var det, med et par unntak, anbefalt et eksakt timetall som årstimer for den enkelte elev. Det var i mange saker angitt hvordan timene burde fordeles ukentlig, og også med daglige økter. Anbefalt organisering av undervisningen i form av enetimer, grupper eller fleksible løsninger var også beskrevet.

I skolenes svar på søknadene var det brukt noe ulike maler, men innholdet var likt og inneholdt en beskrivelse av bakgrunn for søknaden og rektors vurdering av søknaden. I selve vedtaket var omfanget av tilbudet angitt om årstimer, og organiseringen var beskrevet.

I 3 av 4 saker der PPTs anbefaling ikke var fulgt, og det ble tilbudt færre timer enn anbefalt, kom det ikke klart fram hva begrunnelsen var, og hvordan eleven likevel ville få tilfredsstillende opplæring.

Det var også noen få eksempler der elevene var gitt flere timer enn anbefalt av PPT.

I alle svarene var opplysninger om klageadgang gitt.

Det var utarbeidet individuelle opplæringsplaner og halvårsrapporter for alle elevene som har fått tilbud om spesialundervisning. 5 stikkprøver viste at foresatte var gjort kjent med planene.

De fleste søknadene var datert i desember/januar, de fleste sakkyndige vurderinger i mars/april, og de fleste vedtakene var datert i juni.

5.3 Vurdering

Resultatet av gjennomgangen var entydig på at kommunen foretar saksbehandling for saker om tildeling av spesialundervisning som tilfredsstillende opplæringslovens krav på de forhold vi har sett på.

Fordi det ikke var systematiske mangler i de elektroniske saksmappene, har vi valgt å tolke manglende dokumenter som manglende scanning av dokumentene, og ikke som mangler i forhold til selve saksbehandlingen.

Foresattes samtykke er sikret, og PPTs anbefalinger og kommunens vedtak er entydige og klare når det gjelder hvilket tilbud som gis.

Vi har pekt på at begrunnelse for avvik mellom anbefaling fra PPT og vedtak ikke er klart begrunnet, men bakgrunnsbeskrivelse og vurdering i vedtaksbrevet gir likevel god informasjon om hvilke tanker som er gjort om behov og tilbud.

Opplysningsplikten i forhold til klageadgangen er sikret.

Ventetid var ikke med som kriterium i vår undersøkelse, men vi ser av dateringen på dokumentene at det i mange tilfeller går like lang tid fra søknad til sakkyndig vurdering som

fra sakkyndig vurdering til vedtak fattes. Det er altså ikke bare PPT som har ventetid i sin saksbehandling.

5.4 Konklusjon

På grunnlag av vår gjennomgang av søknader er det er vårt inntrykk at Nærøy kommune gjennomfører saksbehandling i henhold til opplæringslovens krav og veilederes anbefalinger. Vi ser imidlertid at kommunen ikke klarer å holde fristene for saksbehandlingstid.

6 Avslutning

Spesialundervisning er et kommunalt ansvar, og Opplæringsloven gir rom for lokalt skjønn. Forskjellene mellom kommuner kan bl.a. skyldes ulike modeller for ressursfordeling i skolene. Kommunene har ulike muligheter til å organisere tilpasset opplæring ut fra kommunestørrelse og skolestruktur. Det er ikke alltid slik at små skoler og små klasser gir bedre muligheter for tilpasset opplæring og dermed mindre spesialundervisning. Det vil alltid være elever som vil ha behov for – og ikke minst rett til – enkeltvedtak om spesialundervisning, og dette kan man ikke organisere seg bort fra.

Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning påvirkes i stor grad av skoleorganiseringen; antall skoler, størrelsen på skolene, intern organisering på skolene. Høye utgifter kan i mange tilfeller være nødvendig for å opprettholde og drive skoler i små lokalsamfunn, og er ikke nødvendigvis et uttrykk for god skoleøkonomi.

Vår gjennomgang viser følgende hovedinntrykk:

- Nærøy kommune skiller seg ikke ut når det gjelder omfang av spesialundervisning, verken andel elever som får slik undervisning eller andel timer som brukes. Kommunens netto driftsutgifter til undervisning skiller seg heller ikke ut fra sammenligningsgrupperingene.
- Det er utarbeidet prosedyrer/prinsipper for tilpasset opplæring /spesialundervisning i kommunen.
- Det er utarbeidet retningslinjer og maler for arbeidet med spesialundervisning i kommunen.
- Prosedyrebeskrivelsen sier at elevene skal få best mulig tilpasset opplæring innenfor tilgjengelige ressurser, og at skolene skal få ressurser til undervisning slik at det ikke skal være nødvendig å søke om ekstra midler til spesialundervisning. Men det kom fram at det også i Nærøy er timerressursen til delingstimer (og med det tilpasset opplæring) som reduseres når økonomien er stram.
- Det er ikke utarbeidet felles rutiner for overganger mellom skolene.
- Skolene har lærere med fagutdanning, men kommunen opplever at det kommer færre kvalifiserte søkere til ledige lærerstillinger.
- PPT mener kommunen ikke har tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse på skolene.

- Til tross for ønske om tidlig innsats for elever som har spesielle behov, er det ikke utarbeidet noen strategi på området eller satt i gang spesielle kompetansehevingstiltak på området. To skoler i kommunen er med på prøveprosjekt PALS, som anses å være systemrettet arbeid med tidlig innsats.
- Skolene har et godt samarbeid med PPT for Ytre Namdal, men ventetid for sakkyndig utredning er i perioder for lang og i strid med opplæringslovens krav.
- Ansvarsområde 2, skole og oppvekst, har merforbruk på økonomiske rammer i 2007 og 2009. Merforbruket i 2007 forklares delvis med økt behov for spesialundervisning. Skolen setter i verk ulike tiltak (eksempelvis gjennomføres spesialundervisning i grupper) for å tilpasse seg ressursituasjonen, men opplever at trange økonomiske rammer går ut over spesialundervisningen og elevenes behov.
- Skolene opplever ressursituasjonen som god når de sammenligner seg med andre kommuner, men mener ressurstildelingen i for liten grad tar hensyn til enkeltelever med spesielle behov og skolenes behov for administrative ressurser og utstyr.
- Gjennomgangen av saksmapper viser at kommunen med unntak av saksbehandlingstid gjennomfører saksbehandling i tråd med opplæringslovens regler.

6.1 Anbefalinger

- Nærøy kommune bør ha en gjennomgang og evaluering av prosedyrer og maler for tilpasset opplæring og spesialundervisning.
- Nærøy kommune bør vurdere å samordne overgangsrutiner mellom skoler og barnehager og mellom skoler.
- Det bør utarbeides en strategi for arbeidet med tidlig innsats og denne bør forankres politisk.
- Nærøy kommune bør ta initiativ til å harmonisere retningslinjer for arbeid som involverer PP-tjenesten med de andre eierkommunene.
- Nærøy kommunen bør ta initiativ overfor de andre eierkommunene i PPT-samarbeidet for å gjennomgå og sikre ressursene til PP- tjenesten slik at ventetiden for utredninger kan reduseres, og slik at det kan gis rom for systemrettet arbeid.

7 Høring

Hele rapporten er sendt på høring til administrasjonssjefen, som merker seg anbefalingene som er gjort, spesielt om tidlig innsats. For øvrig vises til høringssvaret i vedlegg 2.

Litteraturliste

LOV-1998-07-17-61 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

FOR-2006-06-23-724 Forskrift til opplæringslova

Utdanningsdirektoratet 2009: Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

KomRev Trøndelag IKS 2009: Tilpasset opplæring og spesialundervisning.

Forvaltningsrevisjon Stjørdal kommune

KomRev Trøndelag IKS 2010: Spesialundervisning. Hva kan forklare omfanget av spesialundervisning i kommunene i Sør-Helgeland? Forvaltningsrevisjon Sør-Helgeland

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2007: Tilsynsrapport

Nærøy kommune 2007: Vedr. rapport fra tilsyn med Nærøy kommune den 15.02.2007. Plan for håndtering av avvik og merknader

Nærøy kommune 2007: Prosedyrer/prinsipper vedrørende tilpassa opplæring/spesialundervisning i Nærøy kommune – Revidert 30.08.07

Nærøy kommune 2008: Enkeltvedtak om spesialundervisning

Nærøy kommune: Årsmelding 2007

Nærøy kommune: Årsmelding 2008

Nærøy kommune: Årsmelding 2009

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal 2009: Årsmelding 2008

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal 2010: Årsmelding 2009

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal: Mal for sakkyndig vurdering

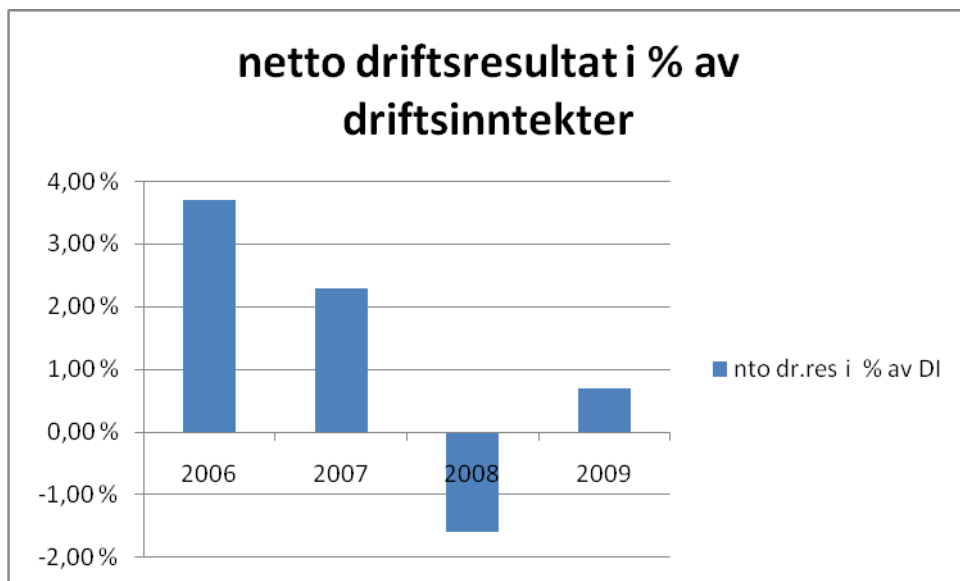
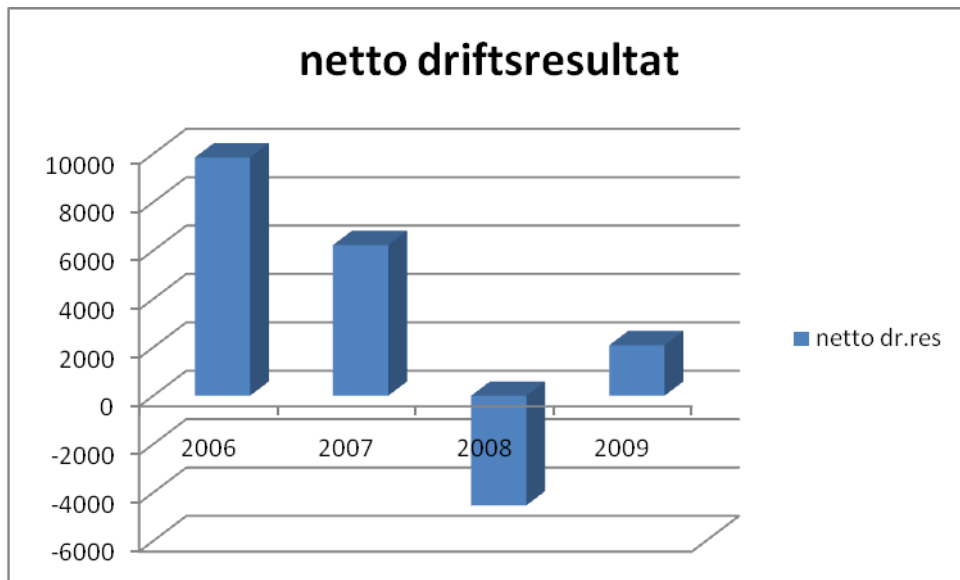
Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal: Mal for Individuell opplæringsplan

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal: Mal for halvårsrapport

Fylling, I. 2008: Meget er forskjellig men noe blir problem. En sosiologisk studie av spesialundervisningens institusjonelle praksis. Avhandling for dr.polit-graden. Bergen: Universitetet i Bergen

Riksrevisjonen 2006: Riksrevisjonens undersøkelse av opplæringen i grunnskolen. Dokument nr 3:10 (2005-2006)

Vedlegg 1

Vedlegg 2

Mottatt 11/11-10
O-19.18 10/778-4

Rikke Haave

Fra: Arnt Wendelbo [Arnt.Wendelbo@naroy.kommune.no]
Sendt: 10. november 2010 22:03
Til: Rikke Haave
Kopi: Andre Pedersen
Emne: SV: Purring: Høring forvaltningsrevisjon om spesialundervisning

Jeg har gjennomgått rapporten om spesialundervisning og har følgende kommentar:
Det er gjort et grundig og systematisk arbeid med temaet. Rapporten gir en god drøfting og analyse på de problemstillinger som er knyttet til spesialundervisning og gir som helhet nyttig informasjon og kunnskap til både politisk og administrativt nivå i kommunen. Jeg merker meg de anbefalinger som er gjort og spesielt punktet om tidlig innsats.

For øvrig har jeg ingen spesielle merknader til rapporten. Jeg går ut fra at noen skrivefeil blir rettet opp.

Arnt M. Wendelbo
rådmann

Fra: Rikke Haave [mailto:rikke.haave@krt.no]
Sendt: 9. november 2010 14:30
Til: Arnt Wendelbo
Emne: Purring: Høring forvaltningsrevisjon om spesialundervisning

Hei,

Høringsfristen for rapporten om spesialundervisning gikk ut 08. november jf e-post 25.10.10

For at rapporten skal kunne behandles i kontrollutvalget 23. november som planlagt må vi ha svaret så fort som mulig.

Med hilsen

Rikke Haave
Forvaltningsrevisor
KomRev Trøndelag IKS
74 05 29 13

